

7. Я – ОБДАРОВАНА ОСОБИСТІТЬ

Алла Миколаївна Шевенко,
соціальний педагог
спеціалізованої школи № 41
імені З. К. Слюсаренка
Шевченківського району м. Києва
м. Київ, Україна

У ЧОМУ КРИЄТЬСЯ ФЕНОМЕН ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ?

Чи є феномен обдарованості дітей темою сьогодні для батьків? Звісно, адже для них власна дитина є найрозумнішою, найкращою і обдарованою. Думку про унікальність своєї дитини не можна нівелювати, оскільки лише за підтримки батьків і вчителів формується яскрава особистість, самодостатня і впевнена людина.

У психологічному словнику під редакцією Н. А. Побірченко визначення поняття «обдарованість» трактується як природно високий рівень розвитку здібностей людини, від якого залежить можливість досягнення великого успіху у виконанні тієї чи іншої діяльності.

Мені випала можливість розповісти про власну дитину, про те, як вона вибирала серед різних захоплень те, що насправді приносить їй радість та задоволення, як їй вдалося проявити здібності до малювання та отримати підтримку та схвалення вчителів. Моїй дівчинці десять років, її звали Міла, вона закінчує четвертий клас у спеціалізованій школі № 41 імені З. К. Слюсаренка у Шевченківському районі міста Києва.

До її улюблених справ належать ліплення з пластиліну, конструювання, вигадкування образів, створення прикрас та інших предметів творчості тощо. Ця творча діяльність допомогла сформуватися та проявитися здібності до малювання, тобто передачі образів через колір фарби.

Я, як мама і трішки дослідниця, розпочала спостерігати за Мілою з раннього дитинства. Я вела щоденник її розвитку, записувала туди її перші слова, кумедні події, що сталися, нові надбання моєї дитини. До щоденника потрапили найперші малюнки Міли. Спочатку це були лише крапки, вона із задоволенням

стукотіла олівцем по аркушу паперу і помічала, що він залишає за собою сліди. Через деякий час рука Міли не лише стукотіла по аркушу, а й водила олівцем, який поряд з крапочками залишав лінію. Дитині це здавалося цікавіше і вона залюбки замальовувала різнокольоровими лініями весь аркуш. З часом рука звикла до такого інструменту, як олівець, та уже справніше трималася під час його використання, на аркушах з'являлися кола, в них та поряд – крапочки та лінії. На кожному малюнку я проставляла дату, щоб не забути, коли це було. Можна подумати, що це безглузде заняття, але воно подобалося моїй дитині. Вона досить довго могла займатися малюванням, у той час, як за віковими показниками дитина здатна утримувати увагу не довше 15 хвилин. Я захопилася ідеєю прослідкувати за допомогою малюнків за процесом формування здатності до образотворчого мистецтва. Міла малювала все краще і краще, від фігур вона перейшла до малювання чоловічків, вони були схожі на інопланетян та з кожним разом ставали все більш схожими на людей. Потім з'явилися сюжетні лінії та малюнки набували певного сенсу. Таким чином, від крапочки до лінії, від лінії до різних фігур, від фігур до сюжетів прослідковувалось вміння дитини володіти олівцем, крейдою, пензлем. Я продовжувала спостереження і проставляла дати на малюнках так, що вийшла справжня хронологія дитячої творчості.

Не лише малювання захоплювало Мілу, вона залюбки займалася ліпленням, аплікацією, конструювала різні будиночки з «Lego». Їй подобалося творча діяльність. Приблизно рік вона відвідувала студію творчості, де навчилася самостійно виготовляти паперові квіти, експонати з природних матеріалів, опанувала

техніку тиснення в якій виконала роботу «Багата комо-ра», що і досі виставлена у студії. Я бачила, що Мілі подобається спілкуватися з її вчителями. Вона поринала у справу, яку вони робили. Вчителі ставали для неї значущими людьми. Міла намагалася якнайкраще виконати роботу, придумати щось нове, внести додаткову деталь.

Я помічала, що моя дитина має власний погляд на використання різних речей, вмє їх поєднувати, вигідно підкреслювати та акцентувати увагу на деталях, використовувати кольори, фактуру тощо. Вона рано навчилася підбирати вдалі комплекти одягу зі свого гардеробу, наполягала на тому одязі, який для себе обрала, навіть якщо це не завжди нам подобалося. Ми бачили, що у неї є відчуття смаку та стилю. Міла брала активну участь у створенні костюмів для святкових подій дитячого садка, а в школі вона самостійно продумувала модель власного новорічного вбрання, добираючи необхідні аксесуари та різні елементи. До кожного свята в її уяві швидко виникав образ, який залишалося лише зробити з того, що у нас було або швиденько пошити. Ми жартували, що вона справжня законодавиця мод і це всім подобалося.

Ще у першому класі Міла вступила до школи мистецтв № 2 імені М. Вериківського на хореографічне відділення у клас сучасної хореографії. Я була впевнена, що дівчинка повинна займатися танцями, мати струнку фігуру, грати на музичному інструменті. Моїй дитині все вдавалося. Я бачила, як вона відчуває музику, імпровізує, раділа з того, що у моєї доньки все виходить. Я знала, що хореографія – це тяжка праця, на відкритих заняттях я бачила навантаження, з яким справляється моя дитина. Підхваляючи та заохочуючи Мілу, я думала, що хореографія буде її покликанням, але попри успіхи у танцях, Мілу більше цікавило малювання.

Вона вмовила мене віддати її до підготовчого класу образотворчого відділення. Викладач малювання Юрій В'ячеславович Панченко таким чином побудував взаємовідносини з учнями, що його авторитет для Міли був беззаперечним. За його допомогою для дитини відкрився новий світ – кольору, фактури, техніки малюнка. Я дивилася і не могла повірити, що маленька дитина так яскраво бачить світ, здатна проектувати фантазії у роботах, що нині прикрашають сходи нашої школи мистецтв. Хореографія поступово відійшла на другий план, а натхнення, з яким Міла працює за мольбертом, посилюється.

Приємно усвідомлювати, що талановиті діти не залишаються без уваги педагогів спеціалізованого навчального закладу № 41 імені З. К. Слюсаренка, зокрема директор школи Олена Миколаївна Онаць та педагогічний колектив закладу організують свою діяльність таким чином, що талант кожної дитини ще у початковій школі виявляється та розвивається за допомогою усіх можливих способів. Учні є постійними учасниками конкурсів, виставок та інших змагань талантів. Для дітей у приміщенні навчального закладу працює постійно діюча виставка дитячих робіт «Колаж», яку очолює майстер своєї справи Олена Давидівна Андреева. Її особистий приклад і робота з

дітьми не залишають байдужими ні батьків, ні дітей, ні гостей, які відвідують наш навчальний заклад. Уміння творити прекрасне, що дитина отримує від занять у студії «Колаж» пройдуть наскрізно через її життя і залишаться величезним скарбом. До таких умінь належать уміння бачити незвичайне у звичайних речах, надавати нового сенсу клаптикам паперу чи тканини, використовувати природні матеріали, що оточують нас у повсякденні, та творити з них казкові речі.

У дітей виховується естетичний погляд на життя, світ, що їх оточує. Вони вчаться бути поціновувачами прекрасного, самостійно творити красу та передавати ці навички іншим. Для Міли гурток «Колаж» виявився тим місцем, де вона реалізовує власний творчий потенціал. Її роботи разом з роботами інших дітей презентувалися і презентуються на районних та міських конкурсах творчості.

Учителі нашого навчального закладу заохочують учнів брати участь у художніх конкурсах «Зі святом весни», «Свято великоддя», що організуються проектом «Діти передусім». Це може бути авторська або колективна робота, переможці отримують символічні призи та книжечки з власними надрукованими роботами. Діти радіють, маючи винагороду за свою працю.

Старання та бажання творити спонукають до пошуку, експериментів, спробувати нове, надають сил долати труднощі невміння, не боятися помилок. Багато часу Міла проводить за мольбертом, вона із задоволенням працює над ескізом, а потім втілює задумане у картині (фото Робота за мольбертом). Кольори дитячих малюнків завжди дуже яскраві, роботи сповнені світла, радості. Дивлячись на них, поринаєш у власне дитинство.

У нашої маленької дівчинки є натхнення, і ми з чоловіком ніколи не порушуємо його, інколи відкладаємо справи та даємо можливість дитині закінчити задумане в ескізі, а потім разом із викладачем допрацювати у справжній малюнок. Так було із малюнком «Ваза з квіткою», пізно ввечері виникла потреба замалювати олівцем задумане, а на наступний день на заняттях виконати цю роботу у кольорі.

Зосередженість на дрібницях, довершеність образу, тіні, світлові плями, перехід кольорів – з цих елементів складається кожен малюнок. І час спливає непомітно, коли Міла працює за мольбертом. Звісно, без допомоги викладачів Олени Іванівни Наривкіної та Світлани Євгеніївни Струк неможливо було б навчитися правильному виконанню малюнків, використанню фарб, але скільки ще попереду годин кропіткої праці дитини та викладачів над створенням дитячих шедеврів. Підтримка з боку вчителів надає дитині впевненості у роботі, у своїх силах, не боятися відчуття труднощів, в результаті чого вона виконує більш складні малюнки, а вчитель уміло, застосовуючи зауваження та підказки, схвалення та заохочення, скеровує процес творчості у потрібному напрямі. Вчителі навчають мати витримку, не поспішати у виконанні роботи, спочатку уважно придивитися до предмету, а потім його змальовувати. Заняття малюванням та

творчістю пробуджують у дитини потребу досліджувати оточуючий світ, формують дослідницький стиль життя та поведінки в цілому.

Я бачила, що моя дитина тонко сприймає світ. Вона допитливо розглядає квітку, спостерігає за рухом комах, порівнює та співставляє кольори живої природи. Вона щиро переживає за безхатніх тварин, зламану гілку або зім'яті квіти. Мені інколи здається, що з такою душею важко буде жити, але це гостре світосприйняття допомагає їй зосередитися, придивитися, відчувати настрій та перенести його на свою роботу. Деякі роботи Міла змальовувала так: прочитавши оповідання про кицю Варварку «Повітряні рибки», їй захотілося змалювати роботу художника, вона гарно передала у своєму малюнку образ киці, що мрійливо спостерігала за рибками в акваріумі. Змальовуючи довкілля, моя дитина збагачує внутрішній світ.

Очевидно, що Мілін талант є спадковим. Її двоюрідній дідусь професійно займається живописом, а тато – майстер складної справи, його захоплення – стендовий моделізм. Він за допомогою клею та паперу робить дивовижні речі: копії кораблів, військової техніки, а з появою дітей – майструє для них різні іграшки, що й іграшками назвати складно, це замок чарівника та крокуючий замок Хоуела, будиночок Баби-Яги, лісова хатинка, персонажі з мультиків та казок тощо (фото Ляльковий будинок).

Звісно, батькам, які схильні до творчості, легше підтримувати захоплення своїх дітей, оскільки вони розуміють, що у цьому світі без натхнення складно жити, воно дає сили долати буденні труднощі, відволікатися від постійного інформаційного навантаження і просто із задоволенням та користю проводити час із дітьми. Творчість робить людину відкритішою, сердечнішою, людянішою.

Створення комфортних умов для розвитку обдарованої дитини багато в чому залежить від батьків. Добре, якщо є можливість водити дитину на заняття, відвідувати виставки, переглядати роботи, ділитися враженнями, спостерігати за природою тощо. А що робити, коли не вистачає часу, як організувати графік та поєднати його з графіком життя дитини? Кожний вирішує самостійно, від чогось доводиться відмовлятися, чимось жертвувати заради таланту дитини. Тому батьки намагаються привчати дитину до самостійності, раціонального використання часу, відповідальності. Адже дітям хочеться побігати з друзями та покататися на велосипеді чи роликах, пограти м'ячем. На власному прикладі ми знаємо, що організм влаштовано таким чином, що потребує переключення на іншу діяльність. Батьки дитини, яка відвідує декілька

гуртків, завжди знають наскільки важливо дитині відпочивати, сповнюватися сил та енергії. Якщо дитина бачить, що батьки небайдужі до її захоплення, вона віддячить дружбою та відкритим ставленням до них. Тому багатьох помилок і ускладнень можна буде уникнути, завдяки довірливим стосункам з дитиною.

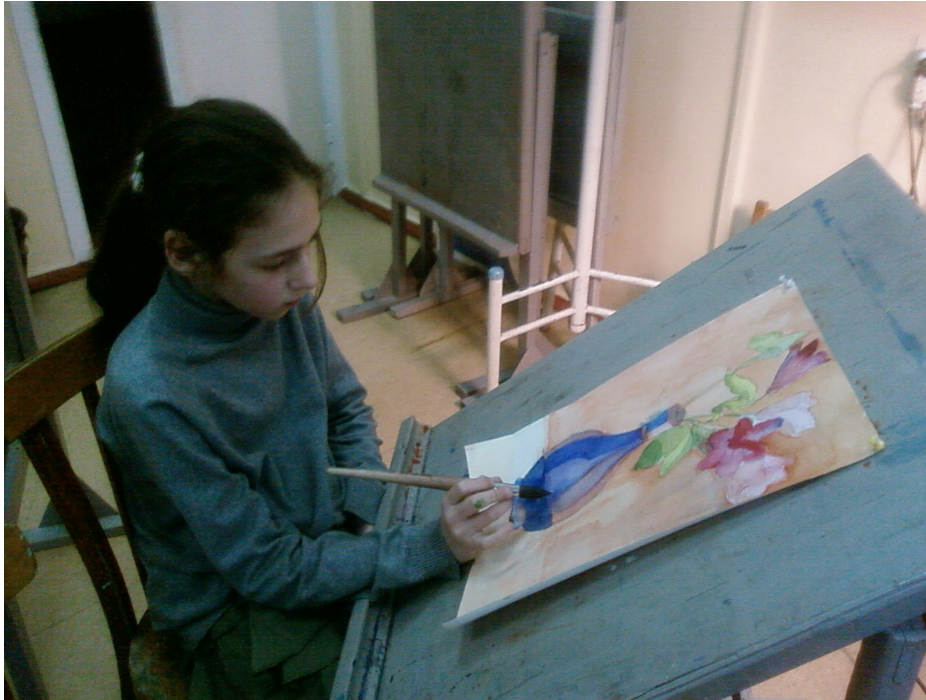
Підтримка батьків вкрай необхідна кожній дитині, приємно бачити, коли дорослі ставляться з повагою до думки дитини, щиро висловлюють заохочення до співпраці, поважають захоплення дитини, підтримують у пошуках, надають можливість спробувати свої сили у різних видах діяльності.

Я хочу побажати всім батькам, щоб на творчих шляхах ваших дітей зустрілися майстри, вчителі, керівники, які б допомогли у розкритті їхніх талантів. Бажаю сил та витримки, адже шлях до успіху нелегкий, він потребує спільної взаємодії та взаємопідтримки.

Кожна дитина – унікальна, вона є найвищою цінністю для своїх батьків. Найціннішою властивістю дитини є її намагання розвивати свої потенційні можливості. Вільний вибір дитини є основою розвитку її особистості. Відкриті міжособистісні стосунки у сім'ї та навчальному закладі передбачають позитивне ставлення та продуктивне самовираження дитини у творчій діяльності. Важливим результатом такої взаємодії є гармонія дитини з внутрішнім «Я», прийняття світу, впевненість у власній потребності, значущості для себе, батьків, оточення.

Отже, шановні батьки, прислухайтеся до думок та бажань вашої дитини. Не нав'язуйте власну думку, не переломлюйте бажання дитини займатися омріяною справою та не насміхайтесь із слів дитини, поважайте її інтереси. Лише у дитинстві є можливість відчувати творче покликання. За щоденними справами нам не вистачає сил, часу та терпіння спостерігати за власними дітьми, вислуховувати їхню точку зору та ще й погоджуватися з ними. Ми з власного досвіду краще знаємо, що потрібно нашим дітям, інколи ми безпечно перериваємо пробудження таланту. Важливо не лише помітити талант, а й надати йому суттєву підтримку: моральну, матеріальну і, звісно, фізичну. Від народження ми всі талановиті, але не кожному вдалося цим скористатися. Нині у нас більше можливостей, пропозицій та інформаційних джерел, не втрачаймо бажання віднайти та підтримати обдаровану дитину.

Отже, феномен обдарованості криється у сімейних коренях, ранньому виявленні обдарованості, підтримці дитини на шляху вдосконалення своєї майстерності, добрих, відкритих, довірливих взаємостосунках дитини з батьками, наявності вчителя, який небайдуже ставиться до своїх учнів.

Я за мольбертом

Мій ляльковий будиночок